

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt IX. Duorum Legatorum reditus Romam, & cur non omnium.
Concilium in Senatu confirmatum à Pontifice; & eiusdem studia, vt integrè
obseruaretur. Quae depingit in hoc Suauis, confutata. Declaratio ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

de prerogatiua contentio cum eo nemini esset. In alijs tabulis scripta fuit acceptio Ioachimi Abbatis Valdensis, tamquam Oratoris ab vniuerso Heluetiorum Clero missi. In tertijs firmata fuit acceptio Oratoris Lusitani ac Veneti, nimirum Nicolai à Ponte, cum Dandalus tunc abesset. In vltima relata est comprobatio Melchioris Luffij, Oratoris Pagorum Heluetiorum Catholicorum. Cuncti verò suorum Principum nomine fidem obstrinxerunt. Quòd si huiusmodi subscriptiones non intpexit Suavis impressas in volumine Concilij; neque pariter vidit subscriptiones Patrum ac Procuratorum ibidem impressas, sed mera nomina eorum, qui quocumque modo interfuerant. Nollem vt quispiam fortasse hinc argueret, illum ex eo hominum genere fuisse, qui rerum omnium, quæ sub sensum non cadunt, veritatem negant.

1563.

C A P V T IX.

Duorum Legatorum reditus Romam, & cur non omnium. Concilium in Senatu confirmatum à Pontifice; & eiusdem studia, vt integrè obseruaretur. Quæ depingit in hoc Suavis, confutata. Declaratio temporis, ex quo Synodus obstringere incipiebat. Lætitia Catholicorum ob eam confirmationem; & gratulationes cum Pontifice habitæ à Lusitano Rege, qui plenam obseruationem Concilij in cunctis suis ditionibus præcipit.

Leuamen incredibile infirmæ Pontificis valetudini attulere conclusionis nuntij, adeò vt nolisset profectò eo morbo carere, qui Ecclesiæ tam salutaris euaserat. Cùm autem nondum confirmatis esset viribus ad habendum Senatum, illicò cœtum Senatorium coëgit duodecimo Decembris ^a, vbi de prospero

^a A Ra Cōst. stor. 1. 2. Decembris.

successu Collegium edocuit, statuitque, vt idibus eiusdem mensis grates Deo persoluerentur solemnibus supplicationibus à S. Petri Basilica ad templum S. Mariæ supra Mineruam, quibus amplas Indulgentias concessit.

² Interim Tridento discesserant ij qui conuenerant, & Præsides, qui decem aureorum millia distribuerant ^b Magistratibus, & egenis Episcopis ad reditus sumptum: simulque significarant ^c varijs Episcopis, tum Transmontanis, tum Italis, ea quæ Pontifex indulserat antegressis eorum petitionibus: præcipuè verò Præsulibus,

^b Diarium.
^c Extat in duabus litteris Borrom. ad Legatos 4. Decembris 1563.

Pars III.

Q9999

Theolo-

1563. Theologis, & Oratori Lusitano exposuerant studiosissimas gratiarum actiones, amplissimasque pollicitationes ad compensandum ingens studium, in sustinenda Sede Apostolica ab ipsis exercitum: quin voluit ipse Pontifex per se Oratori hoc benevolentia & honoris officium exhibere suo diplomate.

Haud ita multo post Romam peruenere duo ex Legatis, Moronus & Simonetta. Etenim Nauagerus enixe postularat, ut sibi liceret confestim reuerti ad suam Ecclesiam Veronensem, iam diu viduam, & ipsius ope indigentem ob periculosam contaminatam Germaniam, propinquitatem. Et ardentius etiam Osius, consimili permotus studio, facultatem petierat redeundi statim ad suam Poloniam; de quo plurimae ab eo preces, etiam extante Concilio, scriptae fuerant, sicut indicatum est, rato magis illic necessariam praesentiam suam quam Tridenti. Quamobrem Pontifex vtriusque pietati reditum indulgit, concessitque ut immolarent Ecclesiae utilitati voluptatem, qua fuissent affecti Romam adeuntes, & Vaticanum ingressi longe ampliore promerito & gloria, quam veteres triumphatores Capitolium: sed gloriosior diuturniorque triumphus, clari nominis triumphus est, qui absentiam non impeditur, quin interdum augetur.

Narrat Suauis, Aulae Romanae Magistratus obstitisse confirmationi Concilij, ob tot sanctiones, ex quibus proventus & auctoritas illi detrahebantur, & vnicum inter eos, Hugonem Boncompagnum Vestensem Episcopum, in magno apud Pontificem pretio, aliter suasisse.

Aliquos ex magistratibus dehortatos fuisse Pontificem ab absoluta confirmatione, & Boncompagnum eam suasisse, verum quidem est^d; non tamen verum est, Boncompagnum in ea sententia vnicum fuisse, cum Paleottus, alijque complures ex primarijs, illius telae praecipui textores fuissent, eamque disruptam cernere minimè cuperent: & ineluctabiles rationes pro integra confirmatione tam dilucidae apparebant, ut omnium magistratuum oculos, ab oculis Boncompagni distinctos, latere non possent. At verò quae à nonnullis magistratibus opponerentur, ob detrimenta Aulae Romanae à Concilio illata, quae à Suauis recensentur, & amplificantur, falsitatis contradictionisque conuincunt id, quod ille sui Operis initio dicit, ubi ratus se per suasurum, euasisse Synodum ex omni parte expectationi contrariam, scribit, *Cum Synodus ab Aula Romana timeretur ac vitaretur, utpote instrumentum efficax ad moderandam nimiam potentiam, quae paruis è principijs per varios progressus ad infinitum*

^d Vita manuscr. scripta Gregorij XIII. composita à Io. Petro Maffaio.

tum excessum peruenerat, potentiam illam ita stabilivit & confirmavit in ea parte, quæ subiecta ipsi persistit, ut numquam tanta fuerit, ac tam validas radices egerit. Sed cum à natura instituta fuerint verba ad veritatem cognitam exprimendam, nimis exquisitâ opus est arte mendacibus, ad eandem in longo sermonis decursu obtergendam.

1563.

5 Addit, Pontificem ad hanc confirmationem propendisse, sed perplexo fuisse animo, propter querimonias *Aulae, & vniuersalem Cardinalium opinionem*: horum cœtum ab eo fuisse coactum ad consilium capiendum; eorumque iudicia refert, quasi de re in ancipiti posita deliberaretur. Sed e conuerso Pontifex die 30. Decembris, nondum benè conualescens ex morbo, denuò Cardinalium cœtum coegit, in quo latinum sermonem habuit, quem lubet hîc apponere. *Hic profectò dies, ô fratres, nouam affert vitam, novos postulat mores: nam auctoritate Concilij Tridentini restituta est disciplina iam ultra modum collapsa; præsertim verò Ecclesiasticis viuendi ratio præscripta est, quò cum illi personam huiusmodi susceperint, animaduertant necessitatem imponi sibi eius vitæ ducendæ, quam in salutaribus decretis diuino lumine descriptam vident. De quo in primis, sicuti paulò antè à nobis actum est, immortales Deo grates agimus, cuius benignitate Concilium Tridentinum, summè celebre, finem summè felicem optabilemq; iam obtinuit. Post hæc Imperatori Ferdinando Christiana pietatis, ac singularis in nos beneuolentiæ laudem tribuimus, cuius custodia Synodus Tridentina cuncta ac munita, auctoritatem & amplitudinem suam liberam illesamq; seruaui. Huiusce testificationem officij cum alijs Regibus, Catholicisq; Principibus libenter communicamus: summâ pariter voluptate Legatos nostros commendamus ob vigilantiam, ob prudentiam, ob fortitudinem, animiq; constantiam, numquam deficientem inter extremas euentuum temporumq; difficultates in sustinenda Sedis Apostolicæ dignitate. Fatemur denique & comprobamus religionem, ac perseuerantem libertatem reliquorum Patrum, qui laborem omnem curamq; impenderunt ad hereses corruptelasq; auferendas. Quibus præterea non mediocriter obnoxij sumus, quòd in moribus ac disciplina reformatandis eâ moderatione atque indulgentiâ erga nos vsi sunt, ut si maluissemus hanc nos ipsi curam suscipere, eorumq; arbitratui non committere, plus certè seueritatis à nobis fuisset adhibitum. Proinde cum hæc salutariter constituta sint, firmissima nobis voluntas inest, ut per obseruationem Decretorum sacrosanctæ Synodi, ea disciplina ratio inducatur in mores: quâ, si qui malam de nobis opinionem concepere, tollatur ab ipsis error huiusmodi; qui cum ignoremus vndenam ortum traxerit, multorum animos occupauit, existimantium, in ijs, quæ ad emendationem attinent, à nobis*

e Acta Consistorij die 30 Decembris. 1563. f Inter Commentarios Magalottorum, & Acta consistorialia.

Q9999 2

prima

1563. *prima Concilij claustra esse perfringenda. Potius igitur moderationem limitationemq; à Patribus usurpatam, nos, ubi opus fuerit, diligentia nostra corrigemus, & tanquam rei nostro iudicio reseruatæ supplebimus: tantum abest ut vel unum quidem apicem negligere aut diminuire velimus. Moronus Cardinalis, viuidi consilij, magniq; animi vir, & actionum Synodi, quibus laudabiliter interfuit ac presuit, peritissimus, volumus ut solertissimè curet, ne quidquam discrepans alienumve à Synodi Decretis fiat in Senatu, aut priuatim à nostris ministris erga nos tentetur. Easdem partes intendimus esse communes Simonetta Cardinali, illius college, cuius fides, industria, ac perpetua sanctæ Sedis defensio in Tridentina legatione insignis extitit; sagaci perspicaciq; Datario adhibito, ne id flagitemur, quod à nobis propter maximas occupationes non perpensum, & fortasse concessum, offensionis ac turbamento esse possit ijs, qui aut animi nostri sensus ignorant, aut omnia sinistre interpretantur.*

Significauit postea, velle se Prouinciarum Legatos mutare, ac per se ipsum ditionem Ecclesiasticam inuisere. Tum ad Concilij functiones conuerso sermone, denuntiavit, ut pro Tridentinorum Decretorum obseruatione omnes Episcopi pergerent ad suas Ecclesias, ibi permanfuri: quòd si qui Cardinalium renuntiarant suis Ecclesijs, earum retentis prouentibus & administratione, hæc integra, & prouentus pro congruenti portione traderentur Episcopo. Laudauit tamquam afflatu diuino decretam Seminariorum institutionem, dicens, velle se omnium primum eius rei exemplum sponte præbere: & quòd Concilij negotium aptius firmitusque procederet, addi à se, tamquam Legatorum adiutores, Cicalam, Vitellium, & Borromæum Cardinales, qui de modo validissimæ confirmationis, atque integerrimæ executionis consilium haberent: affirmavitque, sui propositi summam esse, ut Synodus Tridentina eo pacto auctoritate Pontificiâ stabiliretur, quo eius Acta & Decreta inuiolata persisterent, nec ea vniquam fauoris aut potentia gratiâ quispiam transgrediretur. Quod si fortè, ut fert humana conditio, contingeret, in aliquo euentu conducibile, rationique consentaneum videri, à Concilij sententia discedere, numquam illis Cardinalibus liceret id agere, nisi deserto suo iussu accedente.

Hinc ad alia transgressus, tandem conclusit: Cùm ex eo cuncta mala traxerint originem, quòd homines nequiter improbi sacras Infulas obtinuerant; operam in posterum nauandam esse, ne ad Episcopi gradum promouerentur nisi viri munus illud amplissimum promerentes. Ideirò tribus Ordinum capitibus à se committi, ut vnà cum Cardinali Relatore inquirerent in vitam, in mores,

mores, in doctrinam eorum, qui erant eligendi, quò eiusmodi essent, ut ipsorum sermone atque exemplo salutaris cibus benignè præberetur gregi, non autem, sicut interdum acciderat, ut illius sacrae dignitatis ornamenta deturparentur; quin potius animi atque ingenij luce splendor Episcoporum augeteretur. Hi fuerunt Pij IV. sensus in prima illa oratione ad Patres Purpuratos habita post Concilium. 1563.

8 Hinc liquet, quàm graui calumniâ Suauis narret, à Pontifice, præter iussionem, quâ cunctis Episcopis imperauit, ut suas apud Ecclesias residerent (prætermittens silentio id Cardinalibus, ac postea sororis filio fuisse commune) nullam ibi prætereà diligentiam fuisse adhibitam ne Tridentina Decreta violarentur, nisi demandatâ curâ Morono & Simonettæ, ne in Senatu Cardinalium quidquam admitteretur, quod Synodi sanctionibus obesset; id verò existimatum fuisse leue remedium, cum ex concessionibus, quæ Romæ habentur, ne centesima quidem pars in Senatu Purpuratorum discernatur. Homini, qui audet factum tam grauius variare, sine dubio satis erit sibi fidem à lectoribus, ac sententiam propitiam obtinere.

9 Et quod spectat ad integram Synodi confirmationem, cui repugnantes ille inducit Magistratus omnes Aulae, præter Boncompagnum; quænam species mortalium oculis obiecta fuisset, si Pontifices Synodum conuocassent post tam inflammatas Christianæ Reipublicæ preces ad expetitam emendationem Ecclesiæ, postea verò ijdem recusarent emendationem, in Synodo, à suis Legatis administrata ac recta, sancitam? Nónne hoc pacto quasi tubâ signum fuisset editum ad propria nationum Concilia, adeò per minas intentata, & odio habita celebranda per cunctos populos transalpinos? Præterquam quod quâ fronte licuisset Pontifici petere ab alijs Principibus, ut morum emendationem exciperent, nisi cum plurimis ex ipsorum arbitratu exceptionibus, vbi ipse ad aliquam illius partem reiiciendam exemplo præuisset?

10 Pontifex nullâ iniectâ morâ, in Senatu vigesimæ sextæ diei Ianuarij, iterum suis Legatis ornatissimâ oratione collaudatis, simulque Patrum pietate ac prudentiâ commendatâ, solemnem Legatorum petitionem communi Patrum nomine accepit, ut Synodus confirmaretur. Rogatisque de more sententiam Cardinalibus, vniuersali consensu eam comprobauit, & confirmauit diplomate, ab illis omnibus subscripto. Qua de re Borromæus ad duos in Hispania Nuntios ita scripsit: *In Senatu habito die 26. Pontifex cum sacri* 1564.

Acta C66istorialia.

Primo Februarij. Colle- 1564.

Q99993

1563. Collegij consensu cuncta Decreta Concilij sine ulla exceptione confirmavit; ac tam egregiè pieq; locutus est de obseruatione atque executione illorum Decretorum, ut si ad probum ipsius animum accedat opera Principum laicorum, ac potissimum Regis Catholici, sperandum sit, quamprimum decerptum iri salutarem fructum, qui ad quietem ac sanitatem Christianæ Reipublice peroptatur. Nunc per typos hic diligenter eduntur ea Decreta, quò postea nauiter correcta, per cunctas prouincias mitti possint: & Pontifex habet in animo, certos homines ad cunctos Principes mittere, ut eos hortentur, & vrgeant ad eorum custodiam, que in Synodo sancita sunt; quamquam nondum certò statuerit. Interim ille solertiam omnem adhibet ad rectam præscribendam formam ijs omnibus, que ab Aula Romana conficiuntur, quò emendatio, eiusq; executio hinc vires capiat, ac reliquis exemplum præferat.

In quo Suauis obiecta quædam in Pontificem insulse confingit: à Pio nimirum ea confirmari, quorum sententiam idem ignorabat; cum appareat ex Actis Senatus (ita scribit) à Pontifice non nisi decretum petende confirmationis visum fuisse. Id autem Suauis confingit, quo responsum pariter ad obiecta confingat, quod ille scribit redditum esse: videlicet, nihil actum fuisse Tridenti, nisi prius à Pontifice Romæ deliberatum. Iam verò ut hoc illum honore prosequamur, in vtroque eius dicto aliquantulum inmoremur. Hoc postremum, quod quasi responsum ille refert, si veritati congrueret, nec iniquum, neque nouum fuisset, sicuti sæpius ostendimus; quin fuisset illud idem, quod in tot venerandis Concilijs, Lateranensi, Lugdunensi, Viennensi, & Florentino fuerat obseruatum, quibus Pontifices per se ipsi adfuerant ac præfuerant. Sed hoc in Tridentino falsum omnino est, cum Pontifex eousque deueniret, ut non solum Legatos iusserit procedere, secum prius non communicatâ notitiâ; sed eosdem arguerit cum id non agebant, quemadmodum ex tot eius litteris hinc apposis, & ex alijs probationibus à nobis patefactum est; & insuper cum complura Decreta grauia, & aduersantia expectationi tum Aulæ Romanæ, tum Legatorum, sancita fuerint interdum in cæteribus Sessionem proximè præcedentibus, interdum in ipsis Sessionibus. Profectò Nicolaus de Ponte, Orator Venetus, vir non aded studiosus Pontificis, ut hic nonnumquam de illo acriter conquestus fuerit, sicuti narrauimus, is, inquam, in vberima narratione de Concilio, affirmat quidem, initio integram illic agendi libertatem non fuisse (quod tamen verè dici non potest, sicut in hac historia ostensum est) sed postremo tempore illam fuisse summam fatetur. Et certè animaduertitur,

vertitur, & plures & grauiores sanctiones postremis quinque mensibus constitutas fuisse, quo etiam tempore aliquod ex iam decretis reuocatum ac variatum est; ac postea exte o die lecta iterum & confirmata sunt plenâ concordia cuncta Decreta: adeoque etiam si ad legitimam Actorum efficaciam opus fuisset eiusmodi effræni libertate, ne huius quidem defectus opponi possit.

12 Sed vt ad id reuertamur, quod Suauis narrat obiectum fuisse modo, quo Pius vsus est in Concilio confirmando, an stultitiæ plus an malitiæ illud obtineat, equidem ambigo. Vbinam apparet, in ea Senatus actione, vt ille pro certo ponit, à Pontifice non nisi decretum petende confirmationis visum fuisse? Paralogismum Suauis in eo commisit, in quem si vel maxime rudis ex auditoribus Logicæ prolapsus esset, irrisionibus exciperetur, arguens à sensu, vt loquuntur scholæ, negante ad infinitantem. Eo planè modo, ac si quis diceret: Non apparet in Testamento veteri Deum esse Trinum: ergo apparet, Deum non esse Trinum. Ita sanè in re nostra. Non apparet, in ea breui Senatus actione visa fuisse à Pontifice Decreta Concilij; ergo (arguit Suauis, alienam personam fingens) apparet visa non fuisse. Egregiam profectò consecutionem! Num fortè satis non erat, Pontificem ante mensum, dum in eodem Senatu verba faceret, sicuti diximus, ostendisse, ea fuisse à se lustrata, & adeò plenè perpensa? sed quid amplius? In eadem actione res apparet aduersus quàm Suauis autumat apparere. Affirmat ibi Pontifex, habitam à se fuisse super his maturam cum Cardinalibus deliberationem. Quænam autem fuisset matura deliberatio in habenda confirmatione illius, cuius sententia ignoraretur? Præterea in eadem actione legitur tunc fuisse decretum, vt diploma de his vulgaretur, quod, sicuti narrauimus, re ipsa vulgatum fuit, eodem die signatum, & ab iisdem Cardinalibus subscriptum, ac postea per typos impressum. Et in eo sic loquitur Pontifex: *Quoniam noueramus, omnia ea Decreta esse Catholica, & utilia populo Christiano; ad laudem Omnipotentis Dei, omnia, & ipsorum singula, cum consilio & consensu fratrum nostrorum, hodie in nostro Consistorio secreto auctoritate Apostolicâ confirmauimus.* Et sanè nonne notorium erat, Decreta Sessionum subinde non modò in Pontificis, sed in cuiuslibet hominis, latinam linguam callentis, manus peruenisse? Quod si quis me percontaretur, cur potius huiusce decreti, quo Synodus confirmationem postulabat, quàm aliorum, fieret mentio expressa in Senatu; animo reputet, hoc decretum interesse potissimum in ea actione, vt liqueret, agnitam fuisse à Synodo necessitatem Pontificiæ auctoritatis, vt ipsius sanctiones.

1564.
i Litteræ
Borrom. ad
Legatos 2.
Decembris
1563.
k Litteræ
Borrom. ad
Legatos 4.
Decembris.

nes vim haberent. Hinc accidit, vt cum Legati Romam miserunt
i exemplum confirmationis, à Simonetta digestum, ad ipsos respon-
sum fuerit, promptum esse Pontificem ad eam habendam, dum mo-
dò à Synodo postularetur, quod postulatum à Pio percipi. Idem
etiam rursus k significauit, cum rumor esset, velle Lotharingum
postridie quàm res concluderentur discedere, Tridentum miti
non posse confirmationem antequam Synodus absolueretur: vel-
le se tamen absque dubio eam confirmare statim ac legitimam
postulationem acciperet: atque ita planè perfecit diplomate, de
quo diximus.

Quoniam autem varietas, & ambitiosa subtilitas ingeniorum 13
frequenter efficit, vt interpretationes mutatâ ipsarum naturâ im-
plicent potius quàm explicent scriptionis sententiam; & peculiari-
ter prænoscatur, Concilij Decreta in explicationes contrarias
pertractum iri à contrarijs non modò mentium conditionibus, sed
animorum affectionibus atque vtilitatibus, corrupto magna ex par-
te fructu, & Ecclesiâ perturbatâ potius quàm compositâ; inter-
dixit per idem diplomata Pontifex, ne interpretationes super illis
imprimerentur, sibi reseruata eorum declaratione quæ in dubium
vocarentur, quemadmodum ipsa Synodus constituerat.

Dubitatum postea fuit de tempore, quo Decreta initium duce- 14
rent ad obstringendum. Pontifex verò, quò ambiguitas omnium
interioris tum exterioris fori tolleretur, aliud diploma proximo
Iulio vulgauit; declarans, Tametsi Decreta ab initio Romæ obser-
uata fuissent, tamen quoniam spatium aliquod à iure conceditur,
antequam obliget noua lex, & quia uniuersi Concilij Decretis ali-
quâ temporis morâ opus fuerat, vt correctius per typos ederentur
in lucem, intelligendum esse, initium obligationis constitui Ka-
lendis Maijs. Dein secundo Augusti tertium diploma confecit, per
quod octo ex Purpuratis Patribus designauit, qui plenæ Concilij
executioni præsent, opportunâ illis auctoritate concessâ.

Antequam hæc postrema & ab eo perficerentur, & inde vulga- 15
rentur in remotis Regionibus, siue desiderium vehemens, à quo
metus progignitur, siue odium, à quo noxium prænuntiatur opus
ex impatienti libidine illius vituperandi priusquam perpetretur,
rumorem excitauerat, Pontificem difficulter adactum iri ad Syn-
odum confirmandam, cum tanto Aulae suæ suiq; ærarij detrimen-
to. Quamobrem nuntius postea oppositi euentus Christianos popu-
los mirificè recreauit. Mihi autem satis erit, litteras hæc proferre,
quas ad Pium scripsit religiosissimus Lusitanæ Rex Sebastianus.
Miserat

Miserat iam Pontifex librum impressum Decretorum Synodi per Oratorem Lusitanum ad Henricum Cardinalem, Regis patrum, eiusdemque postea successorem. Is vero in responsione, commutato extra modum Pontificis studio¹ ob perfectum confirmatumque Concilium, indicauerat, ad explendam communem laetitiam expectari diploma litterarumque Pontificis, quibus Decretorum executionem praeciperet. Paulò post litterae illae ad Regem missae sunt, qui hæc rescripsit^m. *Nullum unquam diem arbitror nostram aut maiorum nostrorum aetate illuxisse uniuersae Christianae Reipublicae feliciorum illo die, quo Sanctitas vestra, confirmatis omnibus Decretis sacrosanctae Tridentinae Synodi, salutare signum sustulit in Arce Apostolicae Sedis ad bene sperandum de hac ipsa Reipublica. Satis erat apud homines pios, salutissimae communis studiosos, auctoritas grauisissimi Decreti, per quod vestra Sanctitas omnes sanctissima illius Synodi Canones Apostolicam suam potestate comprobaret. Sed apud proteruos ac peruicaces, donec id publicis Pontificis litteris palam fieret, non modo sacrosancti Concilii firmitas vacillabat, sed dignitas & existimatio Sedis Apostolicae in discrimine integritatis suae versabatur; cum essent qui circumspectam Sanctitatis vestrae cunctationem, & religiosam maturamque prudentiam istius sacri Senatus in promulgando diplomate, valde aliter interpretarentur quam opus ipsum ostendit. Nunc vero dum ob litteras Pontificias cuncti fatentur, omnem caliginem esse dissectam, dubitationemque, sublatam, conuertunt animum ad bonam frugem, intelligunt oportere sibi ut alios induant mores, aliaque procedant via: Christianae disciplinae seueritas reparatur; bonarum artium studia reflorescunt; animarum procuratio iam intermissa resumitur; debitus Ecclesiae splendor restituitur; sacerdotibus, Deique ministris honor exhibetur; Pastores suo funguntur munere; complurium sacerdotiorum obligationes expenduntur, & pristinae functiones ad usum reuocantur. Idcirco grates publicae Deo optimo persoluuntur, qui tam piam mentem iniecit Sanctitati vestrae, cui pariter semper grates agemus ob numquam defessam constantiam, quam salutare opus perfectum est. Quod ad me spectat, in tuenda sacri Concilii dignitate, & istius sanctae Sedis auctoritate, efficiam, ut qui mihi subiecti sunt, & etiam alij, intelligant, nihil nobis magis cordi esse, quam ut pristina dignitas reddatur Ecclesiae, atque ut nostram operam cuncta sanctae Synodi Decreta, tum de rebus fidei, tum de moribus, obseruentur inconcussa & inuiolabili integritate: quod illico significauimus cunctis Praesulibus in nostris regnis ac ditionibus: seduloque commendauimus, ut ad id omni studio incumbat Henricus Cardinalis patruus meus, & vester Legatus, non tam ut promptiorem illum redderem, cum ipse ab innata pietate vehementer ad id feratur, quam ut idem cognosceret, in hoc negotio mentem meam*

Pars III.

Rrrr

cum

1 Litterae
Henrici Car-
din. Lusitani
ad Pontif. 1.
Iulij 1564.
m Die 2.
Octobris: &
extant in
Archiuo Va-
ticano.

1564. cum ipſus fide, religione atque integritate plenè concordare, & ut me paterne admoneret quidquid mihi agendum putaret.

Huiusmodi ſenſus in Concilium & in Pontificem pius Luſitaniae Rex Sebastianus præ ſe tulit:

Humana nequitia dum ſemper de Principibus ac Præſulibus opera mala prænuntiat, hoc boni ſecum fert, quòd poſtea opera prædictioni contraria, tamenſi obligationem haud excedentia, tamquam heròica, cum admiratione ac laudibus excipiantur.

C A P V T X.

Obieſta à Ferrerio duarum Seſſionum poſtremarum Decretis, ne acciperentur in Gallia. Alia Suauiana commenta ab Auctore conſutata de iuriſdictione Eccleſiaſtica, de iure Patronatus, de facultate poſſidendi bona ſtabilia mendicantibus conceſſa, & de Commendis.

Sed huiusmodi ſenſus haud præ ſe tulit Ferrerius, qui Venetijs adhuc morabatur. Hinc ubi primùm cognouit, Synodum fuiſſe terminatam, ad Regem ſcripſit^a, ac (pro eo quod homines conſuerunt, ut è cunctis ſubſecutis euentibus comprobationem ſuorum operum, conſiliorumque præcedentium conquirant) argumentum ſumpſit ad affirmandum, abſentiam ſuam & collegæ à poſtremis duabus Seſſionibus peropportunam fuiſſe, ne ipſorum præſentiã immunitatibus ac prærogatiuis Eccleſiæ Coronæque Gallicanæ detrimentum inferretur. Atque ita differebat: In Seſſione vigefima quarta capite quinto, octauo, ac vigefimo ſancitum fuiſſe, ut Epifcoporum cauſæ cognoscerentur Romæ, aduerſus Gallia priuilegia, per quæ habebatur, ut ipſe dicebat, ne illæ extra Regnum egrederentur. Penſiones comprobari: (perinde quali Rex in Sacerdotijs distribuendis eas non imponat:) & in fine pluribus modis declaratum fuiſſe, Concilium illud vnum continuum, non autem nouum fuiſſe, cui ſemper obſtiterant Regis Oratores, ſecundùm ipſius mandata. Romanum Pontificem nominari *Epifcopum Eccleſiæ Vniuerſalis*, cui titulo ſemper Oratores repugnant: & alia complura eſſe, ex quibus neceſſariò conficiebatur, illum præeſſe Concilio, aduerſus quàm opinabatur Gallia & Sorbona; quæ opinio ſemper illic ab ipſis vnà cum Lotharingo Cardinali, cum Epifcopis ac Theologis Gallis fuerat propugnata. Nullam fuiſſe habitam rationem conteſtationis, ab Henrico Rege pronuntiatæ in
Iulij

^a Litteræ Ferrerij ad Regem, Venetijs 6 Decembris 1563.